

راهبردهای اثربخش و تدوین شاخص‌های موثر بر توسعه گردشگری سلامت در استان یزد*

محمد علی فرقانی اله آبادی^۱، سید جمال الدین طبیبی^۲، امیر اشکان نصیری پور^۳، کامران حاجی نبی^۴

چکیده

با توجه به اهمیت توسعه گردشگری و به ویژه گردشگری سلامت به عنوان یک استراتژی ملی، این مطالعه به بررسی راهبردهای اثربخش و تدوین شاخص‌های موثر بر توسعه گردشگری درمانی در استان یزد می‌پردازد. جامعه آماری این مطالعه را صاحب‌نظران در حوزه توریسم درمانی و اساتید دانشگاه و خبرگان صنعتی در این زمینه و همچنین گردشگران استان یزد تشکیل می‌دهند که در بازه زمانی (پاییز و زمستان ۱۳۹۴) به استان یزد برای درمان مراجعه کرده‌اند. از این تعداد بر اساس جدول مورگان تعداد ۳۴۸ نفر به عنوان نمونه آماری و با استفاده از روش نمونه‌گیری تصادفی ساده مورد پرسش قرار گرفته‌اند. راهبردهای اثربخش موثر بر توسعه گردشگری در این مطالعه شامل چهار شاخص فرابخشی مربوط به نهاد سیاست‌گذار، شاخص‌های مرتبط با تأمین‌کنندگان خدمات درمانی، شاخص‌های مرتبط با تأمین‌کنندگان خدمات گردشگری درمانی و شاخص‌های مرتبط با تأمین‌کنندگان خدمات گردشگری است که هر کدام از زیربخش‌هایی تشکیل شده و با استفاده از مدل معادلات ساختاری و از طریق نرم‌افزار لیزرل مورد ارزیابی قرار گرفته است. نتایج بدست آمده بیانگر درجه اهمیت بالاتر شاخص‌های مربوط به نهاد سیاست‌گذار نسبت به سایر شاخص‌ها است.

* این مقاله حاصل پایان نامه دانشجویی در مقطع کارشناسی ارشد می‌باشد.

^۱ دانشجوی کارشناسی ارشد، مدیریت خدمات بهداشتی و درمانی، دانشکده پزشکی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات تهران، تهران، ایران. (نویسنده ی مسئول)

^۲ استاد، مدیریت آموزش عالی، دانشکده علوم پزشکی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات تهران، تهران، ایران.

^۳ دانشیار، مدیریت خدمات بهداشتی و درمانی، دانشکده علوم پزشکی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات تهران، تهران، ایران.

^۴ استادیار، مدیریت خدمات بهداشتی و درمانی، دانشکده علوم پزشکی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات تهران، تهران، ایران.

واژگان کلیدی: توسعه گردشگری، گردشگری سلامت، خدمات درمانی، توریسم درمانی، استان یزد

مقدمه

امروزه توسعه گردشگری سلامت علاوه بر استفاده بهینه از سرمایه‌های داخلی در راستای افزایش درآمد کشور به عنوان بازوی امنیت ملی نیز شناخته شده است. هم‌چنین یکی از مهم‌ترین اهداف گردشگری پزشکی، درمان و بازیابی توان است که اغلب اوقات، حول دریافت خدمات درمانی، فعالیت‌های اوقات فراغت نیز به بسته سلامت بیمار به آن اضافه می‌شود. از این‌رو، با توجه به وضعیت اقتصادی فعلی و مشکلات زندگی به دلیل سطح استرس بالای زندگی افراد؛ گردشگری سلامت یک انتخاب مهم محسوب می‌شود که در حال حاضر، با توجه به هزینه کم و پردرآمد بودن این صنعت، بسیاری از کشورهای علاقه‌مند به توسعه گردشگری، توجه خود را بر این بخش از صنعت گردشگری متمرکز و برای آن برنامه‌ریزی می‌کنند. کشور ما نیز با عنایت به مزیت‌هایش در گردشگری پزشکی از جمله هزینه‌های پایین خدمات، تجهیزات مناسب و پزشکان صلاحیت‌دار و دارا بودن جاذبه‌های فراوان طبیعی از جمله چشمه‌های آبگرم با قابلیت‌های بالای درمانی، در صدد است تا از فرصت‌های موجود در بازار بین‌المللی خدمات سلامت استفاده کند (شالباغیان، ۱۳۸۶). موضوعی که استان‌های کشور نیز از آن مستثنی نبوده و لازم است تا با توجه به اهمیت این موضوع، بدان بپردازند. از این‌رو، این پژوهش درصدد بررسی راهبردهای اثربخش و تدوین شاخص‌های موثر بر توسعه گردشگری در استان یزد به‌عنوان یکی از استان‌های مستعد توسعه گردشگری بخصوص گردشگری سلامت است. چه آنکه این استان به‌عنوان یکی از استان‌های مرکزی کشور، دارای موقعیت استراتژیکی مناسبی نیز است. به‌طور کلی این مطالعه در پی پاسخ به سؤالات زیر است:

۱. شاخص‌های موثر بر توسعه گردشگری درمانی در استان یزد با توجه به زیرساختها و پتانسیل‌های موجود کدامند؟

۲. عوامل و پارامترهای مرتبط با هر شاخص موثر بر توسعه گردشگری درمانی در استان یزد چیست؟

۳. اولویت‌بندی پارامترهای مرتبط با هر شاخص موثر بر توسعه گردشگری درمانی در استان یزد چیست؟

ادبیات تحقیق و پیشینه پژوهش

گردشگر به کسی اطلاق می‌شود که به مکانی غیر از محل سکونت سفر کرده و هدفش مقاصد کاری و یا استفاده از اوقات فراغت باشد و مخارج او در مقصد، از درآمدی که در محل سکونت بدست آورده پرداخت می‌شود. گردشگری به مجموعه مسافرت‌هایی گفته می‌شود که بین مبداء و مقصدی با انگیزه‌های استراحتی، تفریحی، تفرجی، ورزشی، دیداری، تجاری، فرهنگی و یا گذران اوقات فراغت انجام می‌گیرد و در آن شخص گردشگر در مقصد